

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Виконав: студент 2 курсу, групи FK1-M20
спеціальності 014 Середня освіта
(Фізична культура)
Тиж Ярослав Михайлович
Керівник: Козак Є.П., кандидат педагогічних
наук, доцент
Рецензент: Мисів В.М., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2021 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ.....	8
1.1. Базова програма з фізичного виховання для студентів закладів вищої освіти.....	8
1.2. Актуальні вимоги до фахівця в області фізичної культури й спорту...18	18
1.3. Місце волейболу у професійно-прикладній підготовці студентів закладів вищої освіти.....	33
1.4. Основи методичної підготовки студентів закладів вищої освіти.....	39
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	46
2.1. Методи дослідження.....	46
2.2. Організація дослідження.....	51
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.....	53
3.1. Оцінка рівня професійної підготовки студентів закладів вищої освіти у рамках загального курсу волейболу.....	53
3.2. Теоретичне й експериментальне обґрунтування ефективності методичної підготовки студентів закладів вищої освіти у рамках загального курсу волейболу.....	57
РОЗДІЛ 4. ТЕХНОЛОГІЯ ТРЕНУВАННЯ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ.....	65
4.1. Основи методики тренування волейболістів.....	65
РОЗДІЛ 5. ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	79

ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
ДОДАТКИ.....	97

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗВО – заклади вищої освіти

ЗСО – заклади середньої освіти

ЗФП – загальна фізична підготовка

ППФП – професійно-прикладна фізична підготовка

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасних умовах розвитку суспільства спостерігається еволюція соціально-економічних відносин у всіх країнах, заміна старих тенденцій розвитку суспільства на нові. Відновлення міжнародних стандартів у всіх соціально-економічних областях припускає також зміну вимог до професійної підготовки фахівців. Мова не йде про приватні зміни в кожній соціально-економічній області. Сутність глобальної зміни припускає не тільки визначення основних аспектів змісту вищого утворення, але і його результатів.

Дидактичний потенціал сучасної вищої школи продовжує поповнюватися новими методами, технологіями, формами й принципами організації навчання, без яких підготовка фахівців нового типу неможлива. Технологію навчання дуже важливо вдосконалювати. Необхідно вивчити всі аспекти забезпечення високого рівня професійної підготовки студентів у рамках всіх прийнятих визначених форм (лекційних, лабораторних, методичних, семінарських). Це стосується й спеціалізованих вузів, де є кафедра фізичної культури й спорту.

Необхідно підкреслити, що основні складові підготовки фахівця з фізичної культури й спорту, взаємодіючи між собою, створюють оптимальні умови для становлення педагогічної майстерності, у процесі якої методична сторона займає значне місце. Без знання основ методики викладання будь-якої з дисциплін, представлених у навчальному плані закладів вищої освіти фізкультурного спрямування, практично неможлива повноцінна підготовка фахівця з фізичного виховання.

Однією з основних дисциплін навчального плану в фізкультурних закладах вищої освіти є волейбол – гра досить популярна в останні роки у світі, в тому числі й у нашій країні. Саме у волейболі, на думку ряду авторів, необхідна оптимізація різних сторін професійної підготовки [56, с. 28-31].

Мета роботи: визначення шляхів удосконалення процесу професійної підготовки студентів фізкультурних закладів вищої освіти у рамках вивчення загального курсу волейболу.

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки студентів фізкультурних закладів вищої освіти у рамках загального курсу волейболу, на основі застосування експериментальної програми, спрямованої переважно на методичну підготовку.

Предмет дослідження – методика формування професійних знань, умінь і навичок у студентів фізкультурних закладів вищої освіти у рамках загального курсу волейболу на основі застосування вищезазначеної програми.

Завдання дослідження:

1. Аналіз навчальної документації й узагальнення літературних даних, щодо вдосконалення процесу підготовки фахівців з фізичного виховання у закладах вищої освіти у рамках спортивних ігор загалом і курсу волейболу зокрема.

2. Оцінка рівня освоєння теоретичних і методичних знань, рухових умінь і навичок студентами закладів вищої освіти фізкультурної спрямованості при вивченні загального курсу волейболу.

3. Визначення змісту експериментальної навчальної програми в рамках загального курсу волейболу з переважною спрямованістю на методичну підготовку студентів закладів вищої освіти.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися наступні **методи дослідження:**

- Аналіз й узагальнення літературних і документальних джерел.
- Анкетування.
- Педагогічний експеримент.
- Педагогічні спостереження.
- Методи тестування.
- Методи порівняльного аналізу.

- Математико-статистичні методи.

Теоретичну основу роботи становлять:

- концепція професійної підготовки фахівців з фізичного виховання й спорту;
- основи організації й проведення навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти;
- функціональна структура професійної діяльності фахівця з фізичного виховання;
- основи формування професійних рухових умінь і навичок у процесі підготовки студентів інститутів фізичного виховання.

Практична значущість нашої роботи полягає в тому, що розроблена експериментальна навчальна програма може бути використана для методичної підготовки студентів закладів вищої освіти і передбачає впровадження передових спортивних технологій у практику фізичного виховання.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітних наукових конференціях студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, 24 квітня 2019 року, 28 квітня 2020 року) і висвітлені в двох наукових статтях.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 112 сторінках, з яких 90 основного тексту, що містить 5 таблиць і 4 рисунки. Дипломна робота складається з вступу, п'яти розділів, висновків, списку 60 використаних літературних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

1. Вивчення й аналіз науково-методичної літератури за фахом, професійно-педагогічної підготовки, що характеризує основні сторони студентів закладів вищої освіти фізкультурної спрямованості показав, що в час сьогодення у профілюючих вузах не існує єдиного й чіткого науково-методичного обґрунтування організації й проведення навчання загального курсу волейболу.

2. Анкетне опитування, проведене серед фахівців в області фізичного виховання й спорту показало, що найбільший відсоток респондентів (35,71%) сходиться в думці про те, що зміст і структура професійно-педагогічної підготовки студентів фізкультурних закладів вищої освіти не повною мірою відповідає вимогам педагогічної діяльності фахівця на сучасному етапі. Значна кількість опитаних фахівців (60%) вважають, що одна зі слабких сторін професійної підготовки студентів профільних вишів є методична підготовка по спеціальних практичних дисциплінах у цілому й по спортивних іграх, зокрема.

3. Проведений аналіз результатів засвоєння технічних прийомів й способів їхнього виконання студентами після навчання на загальному курсі волейболу по традиційній програмі, виявив, що отримані оцінки досить низькі. Так, при оцінці виконання падіння, передачі зверху й знизу, подачі, нападаючому удару й блокуванню, середня оцінка коливалася від 7 до 7,5 балів.

4. Результати констатувального експерименту, підтверджують, що рівень теоретичної підготовки студентів профілюючих закладів освіти, що навчаються по загальноприйнятій методиці на загальному курсі волейболу, є порівняно низьким. Із загального числа досліджуваних студентів – 41,07% продемонстрували незадовільні знання за правилами змагань; 26,04% – по техніці волейболу; 55% – по тактиці волейболу. Рівень знань за методикою

навчання волейболу також є дуже низьким, більше 50% опитаних студентів на поставлені питання відповіли незадовільно.

Аналіз результатів тестування зі всіх розділів навчальної програми показав, що середня оцінка студентів експериментальної групи склала 8,08 балів в порівнянні з 6,92 балами в контрольній групі. Таким чином, ефективність використання експериментальної програми, що вплинула на покращення рівня знань не тільки з зазначених розділів методичної підготовки, але й по інших розділах програми була високою. Це, у свою чергу, сприяло кращому освоєнню всього навчального матеріалу загального курсу з волейболу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальные проблемы формирования мотивации спортивной деятельности. Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. № 21. Харьков: ХХПИ, 2019. С. 48-52.
2. Бабушкин В.З. Специализация в спортивных играх. Киев, 2001. 102с.
3. Базильчук О.В., Линець М. М. Система диференційованої фізичної підготовки кваліфікованих гандболісток: Методичні рекомендації для тренерів з гандболу. Хмельницький: ХДУ, 2004. 59 с.
4. Банников А. М., Костюков В. В. Пляжный волейбол. Краснодар, 2001. 189с.
5. Віхров К. Л. Футбол у школі: навчально-методичний посібник. Київ: Кобі ЛТД, 2004. 256 с.
6. Волейбол: Энциклопедия [сост. В.Л.Свиридов, О.С.Чехов]. М., 2001. 409с.
7. Голуб В. П. Контроль і нормування тренувальних навантажень на предзмагальному етапі підготовки кваліфікованих волейболістів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. К. 2013. 19 с.
8. Деякі аспекти вивчення спілкування в спорті. Матеріали другої Всеукраїнської конференції аспірантів “Молода спортивна наука України”: Зб. наукових праць. Львів, 2008. С. 159-164.
9. Диференціація структури спілкування в чоловічих та жіночих спортивних командах у процесі підготовки. Матеріали першої Всеукраїнської конференції аспірантів “Молода спортивна наука України”: тези доповідей. Львів, 2007. С. 149-151.
10. Джон Р. Современный баскетбол. М., Физкультура и спорт, 2001. 210 с.
11. До проблеми аналізу взаємодії в суспільній спортивній діяльності. Психологія: зб. наукових праць. Вип. 1(8). К., 2000. С. 311-316.

12. Драчук А. І. Теорія і методика викладання гандболу : Навчальний посібник. Вінниця: «Ландо ЛТД», 2011. 154 с.
13. Железняк Ю.Д., Шипулин Г.Я., Сердюков О.Э. Тенденции развития классического волейбола на современном этапе. Теория и практика физической культуры. 2004. № 4. С. 30-33.
14. Железняк Ю.Д., Портнов Ю.М., Савин В.П., Лексаков А.В. Спортивные игры: техника, тактика, методика обучения : учебник для студентов высших пед. учеб. Заведений. 6-е изд. стер. Москва: Академия, 2010. 520 с.
15. Железняк Ю. Д. Волейбол. Методическое пособие по обучению игре. Москва: Терра-Спорт, Олимпия Пресс, 2005. 112с.
16. Запорожанов В.А. Контроль в спортивной тренировке. К.: Здоровье, 2008. 186 с.
17. Зубаль М.В., Єдинак Г.А. Організаційно-методичні основи розвитку фізичних якостей хлопців 7-17 років у процесі фізичного виховання: методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський ПП Мошак М.І., 2008. 176с.
18. Зубаль М.В., Єдинак Г.А. Соматичний тип конституції та фізичні якості: монографія. Кам'янець-Подільський: ПП Буйніцький О.А., 2011. 285с.
19. Интерактивный компонент структуры общения волейболистов. Психология на перетині тисячоліть: зб. наукових праць. Т. 2. К., 1998. С. 663-670.
20. Игнатьева В. Я. Гандбол. Москва: Физкультура и спорт, 2001. 190 с.
21. Клещев Ю. Н. Волейбол. Москва: Физкультура и Спорт, 2005. 400 с.
22. Ковцун В. І. Розвиток та контроль спеціальної витривалості у юних волейболістів: Автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту. – Львів. 2001. 19с.
23. Ковцун В. І., Демчишин А. П. Волейбол: основи гри, методика навчання й тренування : метод. поради для оволодіння навичками, вміннями

гри волейбол при проходженні курсу теорії та методики викладання волейболу студентам 2го року навчання. Львів : Фернеза, 2002. 33 с.

24. Ковцун В. І., Демчишин А. П. Волейбол : основи техніки і тактики гри в волейбол : метод. матеріал для лекцій з теорії та методики викладання волейболу. Львів : Фернеза, 2002. 33 с.

25. Ковцун В. І., Демчишин А. П. Волейбол як важливий засіб виховання гармонійної особистості. Здоровий спосіб життя : зб. матеріалів II Міжрегіон. наук.-практ. конф. Львів, 2002. С. 37-40.

26. Ковцун В. І., Панишко Ю. М. Виникнення і розвиток волейболу в Галичині. Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних ігор : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. Львів, 2007. С. 40-41.

27. Костюков В.М., Вознюк Т.В., Драчук А.І. Теорія і методика викладання спортивних ігор: курс лекцій. Вінниця : ВДПУ, 2004. 117 с.

28. Костюков В.В. Пляжный волейбол: учеб. пособие. Москва: Советский спорт, 2005. 156 с.

29. Костюков В. В. Пляжный волейбол (тренировка, техника, тактика) : пособие. 5- е изд., перераб. и доп. Краснодар, 2007. 266 с., ил.

30. Кудряшов Е.В. Контроль за уровнем развития быстроты и скоростно-силовых качеств у волейболисток различной квалификации. Физическое воспитание студентов творческих специальностей: сб науч. тр. [Под ред. Ермакова С.С.] Харьков, 2002. №5. С. 27-31.

31. Кудряшов В. А. Технические приемы игры в баскетбол. Мирошникова – Волгоград, 2004. 267 с.

32. Кунянский В.А. Волейбол: Профессиональная подготовка судей: методическое пособие по подготовке судей по волейболу. Москва: Дивизион, 2007. 176 с.

33. Лапутин А.Н. Обучение спортивным движениям. К., 2006. 216 с.

34. Линець М.М. Основи методики розвитку рухових якостей. Львів: "Штабар", 2007. 207 с.

35. Матвеев Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов. К.: Олимпийская литература. 1999. 317 с.

36. Морван Д. Методика развития скоростно-силовых способностей квалифицированных волейболистов: Автореф. дис. ... на канд. пед. наук. К., 2003. 19с.
37. Носко М.О. Проблемы навчання й удосконалення рухової функції людини. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. під ред. Єрмакова С.С. Харків: ХХІІІ, 2001. №5. С.18-25.
38. Носков М.О. Теоретичні та методичні основи формування рухової функції у молоді під час занять фізичною культурою та спортом: Дис. д-ра пед наук: 13.00.09. Київ. 2003. 430 с.
39. Носков М.О., Жула Л.В., Павлова Т.В., Євтушенко Л.М. Рівень технічної майстерності волейболістів різних вікових груп: зб. наук. праць [під ред. Єрмакова С.С.]. Харків: ХХІІІ, 2003. №22. С. 30-36.
40. Особенности инструментального общения волейболистов молодежных команд. Вісник Харківського державного університету. Серія "Психологія". 2010. № 472. С. 92-95.
41. Офіційні волейбольні правила: нове видання 2001-2004. В надзаг. Міжнародна федерація волейболу. К. 2001. 77 с.
42. Платонов В. М. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте: Общая теория и её практическое продолжение. К.: Олимпийская литература, 2004. 808 с.
43. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. К.: Олимпийская литература, 2017. 583 с.
44. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения. К.: Олимпийская литература, 2004. 808 с.
45. Поплавский Л. Ю. Баскетбол. Київ: Олімпійська література, 2004. 446 с.
46. Портнов Ю.М. Баскетбол: Учебник для вузов физической культуры. М., Физкультура и Спорт, 2004. 264 с.

47. Проблема стресса в совместной игровой деятельности квалифицированных волейболистов. Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. № 22. Харьков: ХХПИ, 2009. С. 31-35.

48. Прогнозування міжособистісних конфліктів в спортивних волейбольних командах. Конфлікти у педагогічних системах: Тези доповідей науково-практичної конференції. Вінниця, 2017. С. 242-244.

49. Прозар М. В., Слюсарчук В. В., Зубаль М. В., Телебей С. М. Теорія і методика викладання спортивних ігор: навчально-методичний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. 198 с.

50. Прозар М. В., Козак Є. П. Теорія і методика викладання спортивних ігор (волейбол): навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2015. 234 с.

51. Прозар М. В., Авінов В. Л., Петров А. О., Стасюк В. А., Балан С. М. Теорія і методика спортивних ігор: навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2020. 320 с.

52. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів: навч. посіб. К.: Олімпійська література, 2011. 440 с.

53. Соломонко В. В. Футбол. Київ: Олімпійська література, 2005. 296 с.

54. Стасюк В. А., Стасюк І.І., Прозар М.В., Петров А.О. Теорія і методика викладання спортивних ігор (футбол): навчально-методичний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня “Рута”», 2017. 162 с.

55. Филин В.П., Семенов В.Г., Алабин В.Г. Современные методы исследования в спорте. Харьков: Основа, 2014. 132 с.

56. Характеристика інтерактивного компоненту спілкування гравців-волейболістів залежно від спортивної кваліфікації. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2009. № 1. С. 105-108.

57. Цільова комплексна програма розвитку волейболу в Україні на 2005-2008 роки. Київ: ФВУ, 2004. 58с.

58. Швай О., Поляковський В., Гнітецький Л., Приступа Є. Роль швидкісно-силових здібностей у формуванні технічної підготовки волейболістів 10-14 років. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк, 2011. № 1. С. 73-76.

59. Шипулин Г.Я. Анализ соревнований высококвалифицированных волейболистов как основа построения соревновательно-тренировочной деятельности в классическом волейболе: Автореф. дис.... канд. пед. наук. М., 2002. 21с.

60. Шипулин Г.Я., Сердюков О.Э. Эффективность технико-тактических действий в соревновательной деятельности высококвалифицированных волейболистов. Теория и практика физической культуры. 2001. № 6. С. 34-36.